

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Михайлюк Денис Олександрович

УДК 004.415.25

**МОДЕЛЮВАННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ СОЛІТОНІВ В ОПТИЧНИХ ЛІНІЯХ
ЗВ'ЯЗКУ**

Спеціальність – 8.05010102

«Інформаційні технології проектування»

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
магістра комп'ютерних наук

Київ – 2014

Робота виконана на кафедрі автоматизації проектування енергетичних процесів та систем НТУУ «КПІ» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: Гуржій Олександр Андрійович
доктор фізико-математичних наук, професор
Національний технічний університет України
„Київський політехнічний інститут”

Рецензенти: Воскобійник Володимир Анатольович,
доктор технічних наук,
старший науковий співробітник
Інституту гідромеханіки НАН України

Захист відбудеться 10 червня 2014 р., о   на засіданні ДЕК кафедри АПЕПС
НТУУ «КПІ», аудиторія

З дисертацією можна ознайомитись у методичному кабінеті кафедри АПЕПС
НТУУ «КПІ», аудиторія 415-5

Автореферат підготовлено та надано для розгляду “__” _____ 2014 р.
Робота рекомендована до захисту “__” _____ 2014 р.

Завідувач кафедри АПЕПС НТУУ «КПІ»,
доктор технічних наук, професор

Лук’яненко С.О.

Відповідальний за випуск магістрів
кафедри АПЕПС НТУУ «КПІ»,
кандидат технічних наук, доцент

Гагарін О.О.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

Глобальне поширення новітніх технологій та доступу до інтернету по всій планеті призвело до стрімкого росту кількості інформації, що, в свою чергу, призвело до потреби у новітніх швидкісних засобах передачі даних та зменшенні вартості засобів зв'язку. Використання оптичних систем передачі породжує значну кількість наукових і технічних проблем. Головним їх недоліком є наявність хвильової дисперсії – залежності ефективного показника заломлення від довжини хвилі, а також її наслідок – збільшення ширини оптичних імпульсів при їх розповсюдженні по волокну.

Одне з рішень цієї проблеми пов'язано з використанням солітонів - імпульсів великої потужності, в яких хвильова дисперсія компенсується нелінійною дисперсією. У цьому відношенні солітон є унікальним фізичним утворенням, в якому дисперсійне розширення імпульсу при поширенні в точності врівноважується його нелінійним стиском, що в кінцевому результаті призводить до стабільності розповсюдження солітонних імпульсів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота магістра виконувалась у НТУУ "КПІ" у відповідності до плану наукових досліджень кафедри АПЕПС.

Метою дисертаційної роботи є створення комп'ютерної інформаційної системи, направленої на моделювання процесу розповсюдження пакета солітонних оптичних імпульсів в одномодових лініях зв'язку. Головною ціллю досліджень є визначення відстаней, на яких здійснюється злиття оптичних солітонів і видача інформації, пов'язаної з розміщенням порогових оптичних підсилювачів при прокладанні ліній зв'язку.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються наступні **завдання**:

- проаналізувати існуючі моделі розв'язку поставленої задачі, дослідити та удосконалити спосіб представлення моделі;

- розробити архітектуру комп'ютерної інформаційної системи, проаналізувати етапи реалізації програмних модулів та їх взаємодію;
- створити програмні модулі комп'ютерної інформаційної системи.

Об'єкт дослідження – комп'ютерна інформаційна система, що спрямована на моделювання процесів розповсюдження оптичних солітонів в одномодових хвилеводах.

Предмет дослідження – комп'ютерна інформаційна система, що спрямована на моделювання взаємодії оптичних солітонів під час їх розповсюдження по спроектованій лінії зв'язку.

Методи дослідження

В ході досліджень було використано наступні методи:

- метод моделювання коливальних процесів в рухомій системі координат, що рухається з фазовою швидкістю хвильового фронту;
- метод зведення диференціального рівняння в частинних похідних до системи звичайних диференціальних рівнянь першого порядку з початковими умовами;
- метод Рунге-Кутта-Фельберга четвертого порядку для вирішення системи звичайних диференціальних рівнянь у задачі Коші з заданими початковими умовами;
- метод анімаційної реалізації динамічної візуалізації для побудови динамічного контуру коливальних процесів в рухомій системі координат.

Наукова новизна одержаних результатів.

Удосконалено спосіб розв'язання початково-краєвої задачі у частинних похідних з комплексними числами розповсюдження солітонів в одномодових хвилеводах, за рахунок розділу змінних та зведення до багатомірної задачі Коші з початковими умовами. У комп'ютерній інформаційній системі отримана задача Коші з початковими умовами обчислюється багатопоточно. Спосіб розв'язання та застосування багатопоточних обчислень призвели до зменшення об'ємів обчислень та пришвидшило розв'язок задачі.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає у тому, що

створена комп'ютерна інформаційна система, забезпечує отримання результатів моделювання у режимі, випереджаючими реальний час. Також широкий набір функції обробки отриманих даних значно спрощує інтеграцію з іншими системами.

Апробація результатів дисертації

Основні положення роботи доповідались і обговорювались на :

1. X Міжнародній науково-практичній конференції аспірантів, магістрантів і студентів «Сучасні проблеми наукового забезпечення енергетики» (м. Київ, 21-25 квітня 2012 р.).

2. XII Міжнародній науково-практичній конференції аспірантів, магістрантів і студентів «Сучасні проблеми наукового забезпечення енергетики» (м. Київ, 22-25 квітня 2014 р.).

Ключові слова. СОЛІТОН, ОПТИЧНІ ЛІНІЇ ЗВ'ЯЗКУ, РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ОПТИЧНИХ СИГНАЛІВ, ПЕРЕДАЧА ІНФОРМАЦІЇ ПО ОДНОМОДОВОМУ ВОЛОКНУ, ВИСОКОШВИДКІСНА ПЕРЕДАЧА ДАНИХ

Структура й обсяг дипломної роботи.

Магістерська дисертація складається зі вступу, шести розділів, висновку, переліку посилань з 46 найменувань, 3 додатки і містить 28 рисунки, 8 таблиць. Повний обсяг магістерської дисертації складає 114 сторінок, з яких перелік посилань займає 2 сторінок, додатки – 10 сторінок.